СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 55. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 7-го березня 1936. — VOL. XLIV. No. 55. Jersey City, N. J., Saturday, March 7, 1936. THREE CENTS

БОРОТЬБА ЗА ПОДАТКИ

ВАШИНГТОН. — Перед податковим комітетом конгресу ведеться боротьба за плян нових податків.

Коли в комітеті появилися заходи ратувати великі корпорації перед оподаткуванням нерозділених приходів, департамент стейту предложив комітетові альтернативу, себто дав йому до вибору між оподаткуванням високих корпораційних доходів та оподаткуванням просто корпораційних капіталів.

Прихильники багатих підприємств заходять тепер у голову, щоб знайти інші способи вратування цих підприємств перед оподаткуванням. Підсували між іншим податки від продажів, але цей податок не знайшов багато прихильників.

УРЯД ОЗНАЧУЄ ДОКЛАДНІШЕ СВОЮ АҐРАРНУ ПРОГРАМУ.

МЕМФИС. — Секретар рільництва Волес виступив тут на окружнім зїзді фармерських орґанізацій з довшою промовою про аґрарну політику федерального уряду.

Секретар передовсім зазначив, що уряд думає вести далі свою аґрарну політику, яку він почав іще на на основі закона про рільниче достроєння („Ей-ей-ей"). Уряд хоче далі контролювати продукцію рільничих продуктів, але цим разом під фірмою консервації земельних багатств та запобіження нищення землі водою.

СТРАЙК ОБСЛУГИ БУДИНКІВ ШИРИТЬСЯ ДАЛІ.

НЮ ЙОРК. — Всі заходи міського уряду полагодити страйк обслуги високих будинків уже дефінітивно розбилися. Посадник Ля Ґвардія признався, що він уже нічого більше зробити не може. Тимсамим страйк тепер почався на добре й кожда сторона буде старатися зломати другу.

Як перший крок у цій загостреній боротьбі юнія приказала поширити страйк на доми в дільницях міста, званих Гарлем та Вашинґтон Гайтс. У тих секціях міста є цих робітників коло 10,000. Боротьба там буде дуже завзята, бо робітники в них, як кажуть, іще мало підгововані до орґанізації й страйку.

Страйк у Мангетені й Бронксі ведеться далі. Страйколоми пробують заступати правильних робітників. Поліція обчисляє, що тепер страйк обхопив 1,803 будинки. Декотрі власники вже погодилися з робітниками.

Насильств було в четвер менше, ніж у середу. Поліція розганяла паради пікет без замішання. Для боротьби зі страйковими заворушеннями поліція зорґанізувала „літаючу ескадру". В одному випадку страйкарі побили ґазетнього репортера, взявши його за страйколома. Іншого ґазетяра побив палкою поліцай.

Представник федерального департаменту праці робить заходи полагодити страйк. Просили теж стейтового ґубернтора Лемена, щоб він уміщався в страйк та пробував його полагодити, але він відповів, що міг би міщатися в міську справу хіба тоді, якби міський уряд до нього віднісся з відповідною просьбою.

ЗА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИ БЕЗРОБІТТЯ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Комітет леґіслятури для справ публичного добробуту видав прихильну опінію про внесок посла Берна про забезпечення проти безробіття.

Стейтова леґіслятура Верджінії відкинула закон про забезпечення на старі літа та закон про забезпечення проти безробіття.

КОМУНІСТ НА РАДІО.

НЮ ЙОРК. — На стації „Доблю-Ей-Бі-Сі" говорив у четвер, три чверти на 11-ту ввечір, Ерл Бровдер, секретар комуністичної партії, на тему: Становище комуністів у 1936-тім році.

Бесідник говорив, що найважнішим питанням Америки в цьому році є дати роботу безробітним. Він казав, що добитися цього може тільки обєднання сил фармерів і робітників. Він виступав однаково проти републиканців і проти демократів.

Проти дозволу стації на цю промову комуніста піднеслися публичні протести. Перед будинком стації появилися пікети, в котрих брали участь представники „Національної Американської Ліґи" і подібних орґанізацій. Інші люди теж критикували стацію за те, що дала слово людям, що хочуть силою повалити американську систему правління. Заряд стації в публичній заяві обороняв свій крок як практикування демократичних засад. Він думає дати всякому напрямкові в Америці свободу висказати свою думку; на відповідь Бровдерові, наприклад, візваного відомого републиканського конґресмена Гемилтона Фиша.

ГОЛОДОВИЙ СТРАЙК У ВЯЗНИЦІ.

СТ. КЛАВД (Минесота). — Коло 950 вязнів місцевої тюрми вийшли в вівторок на голодовий страйк, щоб запротестувати проти злого харчу. Заряд покарав страйкарів, приказуючи давати їм тільки воду й хліб. Деякі вязні радо приняли хліб, а інші викинули його крізь крати.

ДО ШАНОВНИХ ВІДДІЛОВИХ УРЯДНИКІВ, ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНИЦЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

На річнім засіданні головного уряду У. Н. Союза в лютім 1936 року одною з головних точок нарад була справа приєднування нових членів. Дискутовано над новими способами та методами орґанізування та відповідно до цього порішено поробити деякі зовсім нові спроби в тому напрямку. Та в тому самому часі головні урядники були свідомі цього, що які нові спроби ми не робилиб, які нові методи ми не впроваджувалиб, то всетаки головною пружиною та віссю, довкола якої орґанізація має не тільки обертатись, але й опирати на ній увесь свій будучий розвиток, мусять бути, як і досі були, відділові урядники та члени.

І до тих відділових урядників і членів звертається головний уряд У. Н. Союза. Звертається та просить, щоб у цьому 1936-му році всі відділові урядники та члени мали на увазі зокрема одну справу, а саме: **Молодечий Департамент У. Н. Союза.**

Загальна економічна криза, що почалась у 1929 році, не полишила на протязі тих сімох років майже ніяких слідів, коли мова про фінансову силу орґанізації, або про число повнолітніх членів.

Бо, не зважаючи на депресію, наша орґанізація зросла фінансово так, що оцінка грамот з кінцем 1935 року виносила понад 140%. А це значить що наша орґанізація щодо висоти оцінки грамот осягнула такий ступінь, якому не дорівнює ніяка подібна орґанізація в Америці.

Щодо числа повнолітніх членів, то те число за 7 літ депресії, хоч вправді не зросло, але принаймні осталось однакове. Отже й тут можна сказати, що ми переходимо депресію ціло, без ніяких утрат.

Та є одно місце в нашій орґанізації, на якому депресія залишила видні сліди. Те слабе й загрожене місце — це Молодечий Департамент. Тут число членів постійно меншає на протязі кількох минулих років. Бо новими членами, які ми дістаємо до цього Департаменту, ми заповнюємо тільки ту проґалину, яка повстає через суспензу членів. А вже цеї проґалини, що повстає через перехід членів з Молодечого Департаменту до старших, нема ким заповнити. Тому власне в нашій праці на протязі цього року ми мусимо поставити **Молодечий Департамент на перше місце.**

З кінцем 1935 року ми мали 8,608 дітей. Завдання, яке на протязі цього року мусять перебрати на себе всі відділи У. Н. Союза та виконати його, є: **доповнити те число до 10,000.**

Маючи на увазі, що на протязі року коло 600 дітей перейде до старших, то **потрібно 2,000 нових членів-дітей,** щоб з кінцем року Молодечий Департамент міг начисляти 10,000 дітей.

Це завдання не є трудне до виконання. Бо 2,000 дітей можна легко знайти між тими членами У. Н. Союза, які ще досі не повписували своїх дітей до орґанізації.

Маємо тепер у Союзі для своїх дітей ріжні кляси до вибору. Маємо нову приступну, дешеву, а заразом модерну, грамоту 16-літнього вивінування, грамоту, яка вчить нас ощадности, яка дає нашим дітям подвійне забезпечення і за життя і на випадок смерти. Ця грамота, це найкращий дарунок, який можемо дати своїм дітям. Даючи цей дарунок своїм дітям, ми заразом збільшимо ряди Молодечого Департаменту, а тимсамим подбаємо про ту головну основу, від якої залежить уся будучність нашої орґанізації. Бо Молодечий Департамент, це та резерва, без якої наша орґанізація не може існувати. Цеї резерви потрібно постійно для скріплювання рядів старших членів.

Оту велику вагу Молодечого Департаменту ми мусимо мати завжди на оці. Зокрема цього року звернім особливу увагу на цей Молодечий Департамент. Поведім спеціяльну кампанію за нових членів до нього. Зміцнім його, а тимсамим запевнім будучий розвиток нашої орґанізації.

Це чергова просьба й домагання на 1936-тий рік до всіх Союзовців!

ЗА ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗА:

М. Мурашко, гол. предсідник. — **Д. Галичин,** гол. рек. секретар.

ВІДКРИВАЮТЬ ВЕЛИКУ ГАТУ.

Через потиснення відповідного електричного ґудзика президент Рузвелт відкрив таму Нориса в долині ріки Тенесі. Тама виставлена на ріці Клинч, де ця ріка вливається в ріку Тенесі. Вона коштувала 36 міліонів долярів та була збудована федеральним урядом. Називається вона іменем сенатора Нориса. Створене цею гатею озеро вкриває поверхню 34,200 акрів. Для створення його виселено 3,500 родин. Село Лойстон, котре ціле виселено, буде знаходитися під 200 стопами води. Збірник води може розвинути силу 132,000 парових коней.

ОДИНАЦЯТЬ НАРОДІВ В ОДНОМУ СЕЛІ.

Болгарія може поставитись одним селом, яке можна назвати міжнародним, бо його 2,500 мешканців належать аж до 11 національностей. Село, що називається Царевбрат і лежить у східній Болгарії біля міста Шумен, існує вже 860 літ. Крім болгар живуть у ньому турки, вірмени, альбанці, німці, чеки, москалі (чи не українці?), поляки, мадяри, татари, а навіть голяндці. Всі вони живуть у найбільшій згоді між собою і займаються переважно хліборобством. Міжнародне село має три школи, а саме: болгарську, турецьку і німецьку, одну православну й одну католицьку церкву, жіночий манастир і одну мошею.

ЛІСНИЧИЙ СТРІЛЯЄ ЛЮДЕЙ.

В лісі біля Котулі Ванатор на Буковині лісничий Брандель приловив селян Василя Калинюка і Тимофія Тащука при рубанню бука й стрілившн на них з короткої віддалі, положив трупом 34-літнього Василя Калинюка. Тимофій побіг у село й дав знати двірникові й жандармам, що прийшли на місце злочину. Та тут привитав їх цей сам лісничий стрілами з рушниці. Видно, що лісничий Брандель стріляє не лише тих, що крадуть дерево, але й усіх, що йдуть нерез ліс. Його потягнено до судової відповідальности.

КУЛЯ ПРОШИЛА ХЛОПЦЕВІ МОЗОК І ВІН ЖИВЕ.

Незвичайний випадок стався в Інісфелд, Алта. Гершел Мек Кеґрен чистив свій кріс. Кріс припадково вистрілив і куля перейшла крізь цілий мозок його 16-літнього брата Елмера та спинилася з другого боку черепа. Хлопця доглядав тамошній лікар, д-р Дорсей, і він говорить, що хлопець цілковито прийшов до себе. Його мізкові здібности остаються ненарушені.

ПОХОРОННИЙ МОНОПОЛЬ.

Маґістрат міста Софії (Болгарія) рішив викупити всі похоронні підприємства в Софії, перебираючи таким чином монополь цих підприємств у свої руки.

ЧИСЛО БОЖЕВІЛЬНИХ ЗРОСТАЄ.

Д-р Д. Е. Камерон, який працює у шпиталі для божевільних у Брендоні, Ман., заявив на днях, що число божевільних у Манітобі росте чотири або й пять разів скорше ніж населення цеї провінції.

Лікар говорив, що в роках 1921 і 1931 населення Манітоби зросло на 7 процентів. В тім самім часі число божевільних зросло на 42 проценти. У Злучених Державах у роках 1880—1920 населення зросло на 110 процентів, а число божевільних людей побільшилось там на 450 до 500 процентів. Покищо наука з браку потрібних фондів не вміє знайти відповіди на питання зросту числа божевільних.

Д-р Камерон далі твердив, що є можливість, що стерилізація спинилаб зріст божевілля. Та покищо тяжко стерилізацію приміняти, бо наука ще точно не усталила, які хороби переходять з родичів на дітей.

ДІСТАВ 5 ЛІТ ЗА ГРАБУНКОВИЙ НАПАД.

У Веґревил (Канада) засуджено на 5 літ криміналу за грабунковий напад у Смокі Лейк Петра Іващука. Засуджений напав на дім одного мешканця у Смокі Лейк й загрозивши йому рушницею, перешукав його дім. Іващук був уже передтим караний за подібні провини.

ЧЕСЬКА ВЛАДА ДАЛІ ВИСЕЛЮЄ УКРАЇНЦІВ ІМІҐРАНТІВ 13 ЗАКАРПАТТЯ

УЖГОРОД (Закарпаття). — Ужгородське „Українське Слово" подає, що, не зважаючи на інтервенції в Празі й протести українців у цілому світі, як теж на запевнення центральної влади, що не буде дальшого виселювання українських іміґрантів, тих же іміґрантів далі виселюють.

„На Підкарпаттю — читаємо в „У. С." — є три роди українських іміґрантів. Одні, що були примушені свого часу перебрати польські побутові пашпорти, отже правно являються польськими горожанами (але не поляками, як їх офіційно називають), другі, яких Польща позбавила польського громадянства і які живуть на так звані „прукази" або інші документи, й треті, громадяни бувшої Української Народньої Республики (територія бувшої Росії), що мають переважно нансенівські пашпорти. Всі вони є військові, або політичні еміґранти, а прийшли до Чехословаччини в роках 1919—1922".

Далі пишеться про те, що не викидають правдивих поляків і польських громадян, але „викидають українців". І то навіть таких, що „ніколи в Польщі не жили, уроженців України наддніпрянської". І це ніби має бути відплата — Польщі! Про те все знає добре центральний уряд у Празі, бо „численим делеґаціям, що інтервенювали в міністерствах у Празі, сказано, що уряд не мав на думці виселювати українську іміґрацію, але так робиться далі й послідовно. День у день виводять когось на границі, день у день плачуть бідні родини, жінка, діти, їх рідня, бо відривають від них чоловіка, батька, зятя, або просто відводять і його жінку й діти, тутешніх уроженців, на голод і холод з рідної хати, з власного господарства".

ТРАҐІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ІМІҐРАНТІВ.

ЛЬВІВ.—Українська преса подає жахливі вісти про долю тих, що їх виселили з Закарпаття до Польщі. Ті іміґранти вже втратили польське громадянство, про що довідаються, як вернуться до свого села. Вони стають тим чином бездомними, а разом з ними їх жінки й діти. Поляки їх викидають і відводять знову на границю. І ось так ті бідні люди серед лютої зими сидять біля погряничних стовпів і безнадійно чекають на якесь спасіння.

ПОМЕРЛА ВДОВА ПО АВТОРІ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ.

ПРАГА (Чехословаччина). — В Ржевницях померла дня 31 січня б. р. Ольга Аркасова, літ 78, вдова по відомому українському історикові Миколі Аркасі. Праця Покійної була тиха, але дуже видатна. Завдяки Покійній видруковано музичні твори Аркаса, які він через велику скромність не хотів пускати в світ. Між тими творами є відома опера „Катерина". Покійна видала по смерти чоловіка власним накладом двотомову „Історію України-Руси" Миколи Аркаса, яка тішиться і до сьогодня великою популярністю.

УРЯДОВЦІ — ПОСЛАМИ І СЕНАТОРАМИ.

ВАРШАВА (Польща). — Виленське „Слово" розглядається в особах, що ввійшли до польського сойму і сенату. І приходить на підставі статистики до переконання, що всі вони здебільша цілковито залежні від платні з державної скарбниці, або живуть з публичних фондів. А дуже мало є таких, щоб утримувалися з приватної праці. Беручи це під увагу, „Слово" питає: „Чи може такий сойм не йти на руку урядові?"

ЯК ЖИВЕТЬСЯ УКРАЇНСЬКИМ УЧИТЕЛЯМ НА ЗАКАРПАТТІ.

УЖГОРОД. — Відповідь на це питання можна знайти легко, коли возьметься в руки українську пресу з Закарпаття. Ось управитель школи Іван Добра і староста Іван Марґітич зізнавали перед судом як свідки, що українці Микола Медвідь і Юліян Біро, бувші помічні вчителі у Великій Чингаві, зірвали державний чехословацький прапор і дали його доптати шкільній дітворі. Карна розправа відбулася в Берегові, а потім іще й у вищім суді в Кошицях. Обидвох учителів звільнено зі служби, хоч оба суди звільнили їх від вини і кари.

НЕ ЗНАЮТЬ ЧИТАТИ ПО УКРАЇНСЬКИ.

УЖГОРОД. — До українських часописів надходять раз-у-раз зажалення, що передплатникам не доручують на почтах газет. Виявляється, що поштарі не хочуть доставляти українських ґазет, коли вони не є адресовані латинкою.

ВАТИКАН ВЗИВАЄ ДО ЗАМИРЕННЯ.

РИМ.—Ватиканський часопис „Осерваторе Романо" оголосив відозву, в якій закликає до закінчення війни в Африці та зазначує, що Мусоліні вже кілька разів заявив, що не хоче війни.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з анґлійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТРИ РОКИ РУЗВЕЛТА

Дня 4-го березня минуло три роки урядування Рузвелта на уряді президента Злучених Держав. Три роки це вже досить довгий протяг часу, щоб зробити оцінку вартости адміністрації президента, і тому багато ґазет старається вгадати вагу Рузвелта для історії краю.

Провокують до такої оцінки й противники адміністрації Рузвелта, що не щадять президентові ніякої критики, визиванки, найкранішого осуду, аж до посудження за комунізм включно. Що президент Рузвелт поробив деякі помилки в своїй адміністрації, це можна відразу згори признати. До цього зрештою признається він самий. Та не по помилках буде його судити історія, але по досягненнях.

Перше досягнення, якого Рузвелтові ніхто заперечити не може, це впорядкування банкової справи. Депозитори відзискали довіря до банків і банкротства банків майже здержано.

Далі президентові вдалося поправити долю фармерів. Він здержав ліцитації фарм за довги. Він збільшив їх приходи. Він уратував їх від загибелі.

Рузвелт причинився немало до оживлення бизнесу. Коли він обнимав уряд, бизнес доходив тільки до 60 процентів, а нині доходить до 90% нормального стану.

Стан робітників поправився найменше. Коли три роки тому було 14 міліонів безробітних, то нині їх є 10 міліонів. Навіть оживлення приватного бизнесу не потягає за собою відповідного оживлення робіт. Одначе уряд під кермою Рузвелта постарався облекшити значно долю безробітних. Правда, обіцяно робітникам признання прав орґанізації, але цього не додержано. Одначе вина за це не спаде на Рузвелта, а більше нездарність урядовців, консервативних суддів, ба навіть на несправні робітничі юнії.

У мешкальній справі, як і в інших справах, ще лишається дуже багато до зроблення, але в усіх цих справах уже почато роботи, а початок часто треба записати як особисту заслугу президента Рузвелта.

У міжнародній політиці президент теж поробив значні поступи. За його адміністрації американський уряд старався ломати стару, безглуздну засаду, гейби „моя хата з краю, я нічого не знаю", а пішов по лінії відповідальности за біг міжнародніх подій. Маючи свобідну руку в політиці супроти інших американських держав, уряд Злучених Держав добув собі багато довіря серед них своєю політикою, що закинула імперіялістичні забаганки, які свого часу пропаґували інші президенти, головно іменник нашого президента, а державлася засад доброго сусідства. Становище Америки супроти Филипин, Пуерта Ріка й Панами останується на все світлими картинами в американській історії.

В СПРАВІ ОБОРОНИ НАШОГО ІМЕНИ, НАШОЇ ІСТОРІЇ І НАШИХ ПРАВ

Щойно появилася на книжковім ринку "THE PROGRESSIVE REFFERENCE LIBRARY, CYCLOPAEDIA OF GENERAL AND RECENT INFORMATION" в десятьох томах, видана через "The Holst Pubishing Co.", Bonne, Iowa, Chicago, Ill., Regina, Sask., як поправне і доповнене нове видання з найновішими досягненнями на всіх ділянках знання.

Головний видавець Бернгарт П. Голст, бувший учитель і суперінтендент над школами в Айові й сім співвидавців, між ними Андрій Роствзев, большевицький комісар.

Послугувались вони багатьома американськими й анґлійськими жерелами, а особливо: The Century Dictionary, the Standard Dictionary, the Webster's International Dictionary, the Encyclopaedia Britannica, Spanner's Konversation Lexicon, Brockhaus' Konversation Lexicon i Murets' Encyclopaedia. Крім цього уділило їм своїх інформацій з ріжних ділянок 438 учених і знавців з усіх стейтів Америки, 35 з Канади, 8 із Шотляндії, 4 з Німеччини, по двох з Бразилії, з Гаваїв, з Британської Колюмбії, з Ірляндії, з Росії Кічмевський Соломон і Шимановський Симеон, з Польщі Вечиковська Марія і Ратайчак Франц. По одному з Туреччини, з Італії, Австрії, Данії, Індії, Перу, Анґентини, Порторіка, Куби, Чіле, Нікараґви, Нового Бруншвіґу й островів князя Едварда.

Поглядаючи на таку поважну і за жерелами сподівану солідну енциклопедію, з багатьома ілюстраціями і мапами, шукаю чимскорше десятого тому і букви „U". Сподіваюся, що коли в видавництво вложили стільки праці, то бодай яко-тако вдоволяючо висвітлено там і нашу безталанну Україну.

Вже оглядаю. Але яке розчарування! Аж мороз переходить, не хочеться і читати. Таж малу квітку, комашку чи камінчик краще представлено!

Але треба таки читати: "Ukrainia, or Ukraine, the name applied to the portion of southwestern Russia, which commonly is known as Little Russia. It embraces the governments of Ekaterinoslaw, Kherson, Kiev, Podolia, Poltawa, Tchernigow and some adjoining districts. This region was made a part of Russia in the second partition of Poland, in 1667. The people are a distict class of Slavs, known as Ruthenians, and are related more closely to the Poles, then to the Moscovites. Kiev is the center of their political influence. Population 1930, 29,980,-805." Ось і все: 11½ рядка на 2½ цаля широкости і 1½ цаля високости. Одно-два речення про нашу визвольну боротьбу, ведену з найбільшими зусиллями на трох фронтах, про дволітню незалежність України, про змагання до соборности, про чудо над Вислою, осягнене українськими військами, і зломання большевицької навали, а тимсамим урятування заходу перед здичілою ордою, або малесенька згадка про найбільшу несправедливість, яку знає історія, що її заподіяли переможці Україні, або про фарисейство і лукавство ближчих сусідів, або хотяйби про замучення умисним голодом міліонів — були би бодай частинно успокоїли мої почування.

Але я відразу пригадав собі, що в нас є ще друге імя. Чимскорше перекидаю книгами цеї енцикльопедії, і вже знаходжу шестий том і букву "R". Читаю: "Ruthenians, or Rusniaks the name of a Slavic people, who inhabit large parts of Galicia, Bukowina and Hungary. This race of people is allied to the Russians in language and physical features. They are mostly peasants, belong to the Orthodox Greek Church, and are pro-Russian in sympathies. As a political force, they were a disturbing element in Austria-Hungary, where they numbered about 3,500,000. These people are sometimes called Red Russians and Little Russians". Тут видавці одним махом перевели українців католиків на православя і зробили їх симпатиками москалів.

Шукаю далі. Може дошукаюся бодай трохи правди. Шукаю в 8-мім томі букви "S". Тут трохи більше про славян, але за українців, або „рутенів" нема згадки. Ось дещо: "The Slavs embrace the Russian, Bulgarian, Servian, Bohemian, Polish, Slovack, Polabic and Wendic."

Може ще щось знайдеться між козацтвом. Читаю в третім томі: Cossacks a race of people which became known in Western Europe in the 10th century, when they inhabited the eastern and south-eastern part of Russia. They are thought to be a mixture of Tartar and Caucasian races, though their origin is not clearly established. They bear a close resemblance to the Russians. They were employed by Poland and Moscovy to guard the outposts of Russia. Having supported the Tsar in the world war, they reluctantly joined the revolution."

Шукаю ще Полтави, і знаходжу: "Poltava a city of Ukrainia, capital of a government of the same name." Думаю: Бодай трохи правди дошукався.

Шукаю Києва і читаю: "a government in the southwestern part of European Russia. It has been a part of Russia since 1668".

При Литві нема за нас жадної згадки. При Польщі читаємо, що "Boleslav the Great, who reigned till 1025, defeated many Russian princes".

Отже згадана енцикльопедія нічого не знає про 40-міліоновий український нарід, а коли де і щось згадує, то це самі помилки і суперечности.

Видавці зобовязались видавати впродовж 10 літ по одному дальшому томові річно з поля найбільших досягнень. Згадую за це, бо є тимсамим для нас нагода це все направити.

Трохи краще висвітлює Україну "NEW STANDARD ENCYCLOPAEDIA" Функа і Ваґналя, видана в р. 1931. Але й тут є дуже багато до бажання.

Щоб історія не осудила нас, що ми за 50 літ нашого тут перебування не спромоглися на належне поінформування американців про Україну і про її змагання до волі й соборности, і щоб далі не поширювалася баламута на нашу шкоду, українці в Америці повинні постаратись, видати інформаційний підручник історії України й розіслати його всім американським видавництвам, щоб у потребі знали, де знайти правду, і щоб американський світ дізнався, що в Европі живе тяжко поневолений сорок-міліоновий український нарід та що ця найбільша несправедливість, яку знає історія, мусить бути направлена й український нарід мусить бути вільний і мати свою державу, бо його поневолення це найбільша ганьба нинішньої цивілізації.

Хтож має взятися за видання такої історії України? Очевидно, що мозок української іміґрації. Таким мозком є українська інтеліґенція. Вона вже навіть частинно зорґанізована в „Товариство Українських Професіоналістів в Америці і Канаді". Переглядаю звіт з діяльности цього товариства, яке начислює 245 членів, а це вже сила. Бачу далі, що це товариство має у своїй програмі поширювати словом і письмом знання про Україну серед американців, щоб у слушний час іхні симпатії і поміч були за нами. Чи не булоб добре, щоб під фірмою цього товариства видати історію України для американців, запрошуючи до праці наших істориків і вчених?

Що це є загальна українська справа, то на покриття коштів видання може могли би причинитися в якійсь мірі наші запомогові товариства.

Історія ця мусіла би бути солідною працею, опертою на історичних фактах. Підчеркнути належить, що з племени Русь розвинулись три окремі народи. Про назву Русь помістив наукову розвідку Іл. Свенціцький у „Рідній Мові" ч. 2. за 1936, яка буде продовжена в дальшім числі. Він наводить, що ріка Волга в Агатемера називається Рос, що сирієць Захарій Ретор під р. 555 в своїй церковній історії згадує про нарід "el rus", що візантієць Логотет виводить назву „гой рос" від багатиря Роса, що хроніка Амартола вважає русів племенем варягів, що етимольоґія назви „Русь" досі неозначена, а за жерелами, які наводить Василевський, не славянська.

За Юрія Довгорукого, сина Мономаха, що взяв в посідання північні землі, заселені фінськими племенами, зростає еміґрація з полудневої Руси на північ і починає витворюватись там окремий нарід, зпочатку під назвою руси, яку то назву принесли еміґранти, а від Івана І, що переніс свою столицю до Москви, під назвою москвини. Коли за Алексія Михайловича москвини обняли протекторат над частю полудневої Руси, то в цілях асиміляційних вернулися назад до старої назви Русь, яку за Петра змінено на Росія. Очевидно еволюція обидвох народів уже тоді завершилась. Полудневі руси, зрозумівши хитру політику москвинів, поширюють своє друге імя „Україна", яке вже в 12. віці перший раз стрічаємо в літописі, а в 17. віці це імя подибуємо в ріжних атлясах і описах на заході Европи.

Так належало би висвітлити, як то з русинів витворилися три окремі народи: українці, білоруси і росіяни.

Покористуватись належалоб і антропольоґією, бо вона виказала ріжниці в помірах черепа між українцем і москвином. Також вдачею і характером українець ріжниться від москвина, на що вплинуло особливо підсоння. І це требаб висвітлити.

Справу двох окремих мов рішили вже самі москвини, цебто сама Академія Наук у Петрограді.

Окремий розділ міг би зібрати голоси чужинецької преси і журналів про Україну, як теж можнаб мати розділ, присвячений нашій визвольній боротьбі по обох боках Збруча та тим умовам і зобовязанням, що їх сусіди наші перебрали в мирових договорах, а яких не сповнили.

Особливо важною булаб етнографічна мапа України, де булиб зібрані в одну цілість всі українські землі, що є тепер під займанцями.

Піддаю ці думки під розвагу всій українській іміґрації, бо так далі бути не може. Ми мусимо щось зробити в тій важній справі.

о. Йосиф Ганяк,
Ст. Луіс, Мо.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

М. К., Ню Йорк, Н. Й. — У. Н. Союз не може такими справами займатися, бо це не входить у круг його діяльности, точно означеної статутом і державними законами. Будьте певні, що намагаємося на всі лади рушити ту справу і тому її видвигаємо на Обєднанню. Та, на жаль, громадянство не виявляє щодо цього активности. І тому справа кольонізації опинилася на мертвій точці. До цього треба більшої скількости людей, що малиб охоту осісти на землі, та хоч трохи гроша. Інакше не піде, навіть якби була запевнена допомога вашингтонського уряду.

Добрий лік.

— Пане докторе, я чув, що на скріплення мозку добре їсти багато риб. Чи не моглиб ви мені поручити щось добре?

— Як на початок, то для вас вистарчить кит.

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина перша.

18

Тієї ночі не спав. Я вже піймав ниточку початку й, як буду жити, не впущу її. Перед моїми очима ставали могутні лави наших гір. Місяць здобить їх золотом, а наша стара Говерля поволі зрушується з свого місця, струшує шапкою туманів і йде. За нею зрушуються інші й довгий ланцюг велетнів мандрує перед моєю уявою. Вони не мовчать. Вони говорять. Вони йдуть на суд. Зорі затремтіли, слухаючи мову гір. Настане страшний суд.

Через пару днів показав Борисові шматочок стрічки, подарованої мені Паранею. Чи не відвідатиб її?

Добре. Борис згодився. Пішли перд тим, як мали відійти на позиції. Зустріла нас радісно й по часі розмови показала нам портрет того, хто написав книгу, яка так мене зворушила. На мене дивилося добре обличчя, але без очей. Нащо йому повиколювали очі? — питаю. — То, каже Параня, москалі в нас господарили. То їх робота. Скинули, топтали, а після повиколювали багнетами очі. Навмисне показую вам. Затямте собі це. Колись віддам до музею.

— Що то таке музей?

— То місце, де зберігаються важливі памятки. Як довго житимуть на землі люди, так довго будуть бачити перед собою те, що було, що ділялося багато сотень і тисяч літ колись.

Вертався сам, бо Борис мусів відійти скоріше. Параня просила мене не забувати портрета з виколотими очима. Вона навіть поцілувала мене. О, Параню! Хібаж я можу його забути?!

15.

Того самого вечора відійшли на лінію. Наша розвідка донесла, що москалі готовлять ґенеральний наступ. Фронт стояв на Золотій Липі. Росіяни захотіли конечно перекинути його на наш беріг.

Ми не дрімали також. Прибули свіжі частини. Наші скоростріли вичищенеі й наолієні. Цили гори амуніції.

Вже перед парою днів одна дивізія москалів прорвалася через річку й закопалася внизу на нашому боці. Далі не пустили. Одначе вони завзялися заволодіти нашими позиціями.

Наші й московські окопи були дуже близько. Ми засипали їх згори ручними ґранатами. Просунутися вперед не мали змоги, а за ними річка. Порішили зірвати нас. Зробили підкоп. Ми знали їх пляни й тому вчасно звільнили місце зриву.

У пів до десятої вечора розпочали гарматній запоровий вогонь. По окопах ні ми, ні вони стріляти не могли. Стрільна рвалися безупинно, але за нашими плечима.

Виставили скоростріли й чекаємо. Слухачі з мікрофоном увесь час доносять про хід підкопної праці. Коло одинацятої сполох. Росіяни закладають міну. Зрив має бути майже перед нашими окопами. Напружено чекаємо. Велика тиша. Кров бе чітким тактом. Хтось не видержав такого напруження й заревів диким голосом. На нього кинулися кілька вояків і закрили йому рота. Саме в той час застогнала земля й з демонічним рокотом вилетів під небо величезний вулкан піску, дерев і каменя.

Кілька наших рефлекторів ярко освітили це надзвичайне видовище. Ми бачили, як масово висипали з своїх окопів москалі. Запрацювали сотні скорострілів.

Москалі лавою ллються й спішать до вирваної міною ями. Їх зустрічали градом куль і вони майже всі падали на місці... Але вони все сиплються, сиплються без кінця. Здавалось, їх там міліони. Здавалось, вони виходять зпід землі в безмежній скількості. І коли купи трупів були такі великі, що за ними могли знайти собі прикриття вояки, їм вдалося добратися до ями. Одночасно до ями полетіли тисячі ручних ґранат.

Як довго це трівало, ніхто не знав. Наша артилерія розпочала сильний обстріл здовж ріки, бо росіяни почали переправу. Я все строчив. Не встигав міняти стрічки. Передо мною наросла гора з трупів. Тримаємося тверд. Набоїв досить. Страти в людях не великі.

Нарешті десь перед світанком росіяни перестали сипатися. З їх боку слабшає й завмирає стрілянина. Чути команду — Вперед! Висипаємо і йдем в протинаступ, клякаємо за купами трупів і по короткому часі опановуємо російські окопи. З дивізії, що сиділа тут перед кількома годинами, не лишилося ніодної живої людини.

Правда, одну напівживу людину ще тут застали. Був це ранений росіянин, якого добив мадяр з нашого полку. Умираючи, він вказував на свою воякцьку торбу й щось просив. Я його не розібрав, але коли розвязав торбу, знайшов у ній написаний до жінки лист. Знайшов також у нього невеличкий хрестик, який дістав „За храбрость". Я взяв той лист і хрестик до своєї кишені. Той хрестик маю до цього часу.

Все, що лишилося живе, загорнули в полон, а мертве лишилося на місці. Через гори трупів верталися до старих закопів. Верталися зовсім отверто й спокійно. Ніхто нас не переслідував.

Сходило величне сонце. Сходило того ранку особливо. Тихо, боязко. У такі ранки на полях роса, на лугах легкий вовнистий туман, у лісі спокій і хори птахів, на полонинах зводиться та йде скубати соковиту траву худоба.

Лежиш чомусь зігнутий на землі. Поза не звичайна. Так, як звалився, розкидав руки й ноги й гаразд. Дивишся на свої ноги й дивуєшся, що вони в таких дивних чоботах. І видається, що ти дуже довгий, що ноги твої бог зна як далеко від тебе. Хочеш поворухнути ними й не маєш змоги. Нерви не передають наказів голови, відмовляються послуху.

Предмети якимись дивними видавалися. Кріси, скоростріли змінилися до непізнання. Цеж діточі забавки. Все так кумедно зроблене. Береш у руку малюсіньку шрубку, мацаєш її й дивуєшся. Без цієї шрубки скоростріл не стрілятиме. Без цієї малюсенької шрубки. А чому скоростріл не стрілить? Чому вона кругла й нарізблена?

І зовсім тихо навкруґи. Все заніміло, все вимерло. Яка година? Ніхто не знає, яка година. Чути по окопі чомусь скрізь питаються, яка година, ніби це так важно. Сонце все вище й вище піднімається. Над лісом (а може то й не ліс) з тамтого боку щось горить. Дим величезними валунами піднімається догори. Кажуть, що то ліс горить. І знов усі ві сні повторюють, що то ліс горить. Дехто навіть спокійно підводиться, байдуже дивиться туди й підтверджує: — так, це ліс горить.

Нарешті, здається заснув. І я заснув, мій скоростріл заснув і кожна його шруба заснула. Мої й сотня інших тупоносних і брудних чобіт, задершись догори, непорушно лежали здовж окопу.

І без перерви щось верзеться. Мертві, янголи з трубами. Перед носом має біла, як сніг, хустиночка й на ній три кріваві знаки. І кожний знак дивиться на мене, ніби живе око. Відвертаюся. В той час обнімають мою голову чиїсь ніжні, теплі руки, обнімають і горнуть до чогось мягкого та приємного. І я знаю, що то Параня мене обнімає; знаю, хоч і не бачу її. Починаю тягнутися до неї, бо вона якось далеко від мене. Пробую підняти руки, щоб обняти її, але вони такі тяжкі, що підняти їх не маю сили. Трачу надію й опускаю руки.

Опісля бачу якусь дуже велику кімнату. Це власне й не кімната. Це скорше церква. Баня піднята дуже високо й на ній, ніби на небесному склепінню, сяють зорі. Вони горять, мигають. А навколо попід стінами від долівки до самого склепіння повно книг. Товсті, вязані в шкуряні палітурки, а на них великі чорні написи: „Війна".

Далі якісь кольони, за ними відкриваються ще інші салі. Обережно йду по них. На стінах бачу великі з повиколюваними очима портрети. Ага. Цеж музей. Так, так. Он і наплечники наші, кріси, скоростріли, шоломи. Шукаю людей. Скрізь порожньо. Деж ділися люди? Йду далі й знаходжу в кутку тільки одну якусь невиразну людину. Здається, бачив її десь.

(Далі буде).

Іцко ходить до приватної жидівської школи. Власник школи скупар і в каламарах часто нема чорнила. І ось знову бракує чорнила. Учитель ходить по клясі, заглядає в каламарі і зітхає.

— Треба завтра купити чорнила, — каже до себе.

Зривається Іцко:

— Не треба, пане професоре. Я принесу з дому.

— Так? Звідкіля ти візьмеш?

— З миски. Мій старший брат сьогодні вечором митиме ноги.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩО ТАКЕ ВІДВАГА?

В англійських ґазетах розголошують широко аспірину Говарда. Очевидно, пишуть, що ця аспірина найкраща, що якість усе своє зробить, що її можна все пізнати, що імя Говарда ґарантує якість, що за 3 роки її продають два рази більше, і таке інше.

Та найголовніший „апель" оголошення лежить в образку. Представляє він буцімто чоловіка, що сказав аптикареві, що він сумнівається, чи аспірина Говарда найкраща в світі. Як він це сказав, сталися в аптиці страшні річи: Один аптикар струтив собі з дива перуку. Другий умлів, чи може дістав удар серця. Присявні в аптиці покупці — одні охнули, інші стали сміятися. Два лікарі, що були в аптиці, аж за боки беруться, як таке почули. Навіть собака, що пришла з одним хлопчиною, почувши таке, почала панка нюхати підозріло, але зі страхом. Хлопчина, очевидно, сміється. Певно: і дитина з того сміялась би.

Що діється в біднім покупці, можемо собі представити. Йому здається, що не тільки люди, але й увесь світ з нього сміється. Не тільки слоїки з ліками, але й статуї старинних лікарів на аптичних шафах, здається плачуть над ними.

Кажуть Англійці, що ніхто так не боїться думки інших людей про себе, як селянин. Цікаво було би знати: до якого чувства промовляє отце оголошення?

ЯК ТАМ ЗА ГРОБОМ.

Висміваються часто з Слявян, що мовляв, вони уявляють собі, що позагробове життя буде зовсім таке, як життя на землі.

До англійського уряду в Донфермлайні, в Англії, вніс якийсь Андру Робертсон, контрактор з Гилерду, просьбу, щоб йому дозволили викопати з гробу тіло його жінки, бо вона тепер лежить в однім гробі зі своїм батьком, а він хоче бути похованим з нею. Тимчасом, якби це зробити. то він мусів би лежати поприч жінчиного батька. „Як я не міг погодитися з ним за життя, каже просьба, то як же я можу сподіватися жити з ним у мирі за гробом?"

ЦІЛА СПРАВА В ТОМУ, ЯК ЦЕ НАЗВАТИ.

Японський уряд загарбує одну провінцію Китаю за одною. Тепер він домагається від Китаю, щоб Китай з Японією кооперував.

Американські ґазети роблять з того великий крик. Мовляв, японський цинізм.

Нічого тут нового. Недавно англійський тижневик „Сатердей Ревю" писав: „Люди не рахуються з словами, коли говорять про угнітачів і угнетених, але в цьому випадку угнітачем є Етіопія, що вперто відмовляється вводити волю Італії накинути собі гідний уряд".

ХТО ВИНЕН? — НЕВІСТКА.

Скільки разів в Америці піде так звана „повінь злочинів", так звані родовиті американці люблять говорити що, мовляв, її викликали чужинці, себто іміґранти.

Дейвид Ламсон, що засуджений на смерть і вижидаючи вирішень апеляцій в вищих інстанціях, написав книжку про своє життя, засуд і життя в тюрмі під наголовком: „Ми, що йдемо на смерть", радить усім, що таке говорять, подивитися на факти.

Він наводить їх щодо стейту Каліфорнія. В тому стейті було в 1930-тім році чужородних людей 1,073,000, а родовитих американців 5,648,000 отже чужинців було 19 процентів, а „американців" 81%. Між вязнями в тюрмах стейту було 17% іміґрантів, а 83% родовитих американців.

Можемо до цеї мови мертвих чисел додати собі ще деякі важні питання: коли йде за викручення від суду, то кому це скорше вдається: іміґрантові, чи родовитому американцеві? Як стане на суд, то хто скорше викрутиться від кари: іміґрант чи американець?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЙОНҐСТАВН, О.

Протестаційне віче.

Спільними стараннями обєднаної громади, себто всіх народніх орґанізацій і парохій, дійшло в нас до згоди. І почалося нове життя. Незадоволені з цього ще деякі одиниці, але є надія, що добра думка і добра справа возьмуть верх.

Виразом того обєднання було спільне протестаційне віче, скликане за ініціятивою місцевого відділу ОДВУ. Віче відбулося дня 23 лютого. Зійшлося споре число свідомих українок і українців, а американські репортери подають, що було 600 присутніх. Предсідник Злучених Орґанізацій гром. Іван Павловський виснив ціль віча та згадав за тих, що ідуть сповняти Шевченків заповіт, себто за таких героїв як Біляс і Данилишин і тих мучеників, що їх судили на варшавськім процесі.

Молодий українець Михайло Савчак говорив англійською мовою, щоб тут роджена молодь краще зрозуміла те, що діється на українських землях в Европі. Взивав до закріплення нашого орґанізаційного жиждття і спільного фронту в боротьбі з ворогами. Вказував теж працю націоналістів та взивав молодь стати в націоналістичні українські ряди, як теж попирати українські орґанізації.

Дальший бесідник, о. В. Дяків, представив польське панування на українських землях, як теж подав причини цьо що не маємо своєї держави. Звернув увагу на нашу байдужність та брак почуття змагати до єдности. Казав, що колиб так американські українці були в польській тюрмі, то тоді інакше протестувалиб проти Польщі.

Протестаційні резолюції відчитав п. Савчак, і їх одноголосно принято. Будуть вислані до Ліґи Націй і до Вашинґтону.

Збіркою занялись: М. Савчак, Мелянія Ворожбит, М. Ярош і Анна Лодин. Зібрано $28.30. З буфету прихід $11.80. Розхід виносив $14.87. До Обєднання вислано $25.23 з призначенням на бойову акцію. Жертвували по $1: о. В. Дяків, М. Бурка, І. Гармич, П. Стахура, І. Павловський; по 50 ц.: Й. Білик, Д. Стецків, І. Кравець, Ф. Бирка, М. Ткачишин, В. Білан, Е. Горбаль, М. Тимочко, І. Іванчук, С. Ворожбит, Й. Поточний, Т. Кольонський, Ф. Каман, П. Гальчишак, Т. Сенедяк, Н. Мирдич, М. Середницький, Т. Ворожбит; по 25 ц.: І. Гулич, І. Стахура, Варвара Гармич, В. Пуш, Н. Лучко, Т. Темник, П. Куриляк, Н. Павлечко, А. Дуда, Д. Сидор, М. Нестор, Д. Сорока, М. Галько, Л. Кухтин.

За злучений комітет:
І. Павловський, предс.;
М. Кухтин, касієр;
Й. Поточний, секретар.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член тов. ім. Вітовського, від. 268 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі мені стали великою поміччю у моїй недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Теодор Липка.

ЛЕОН ВАСІЛЕВСКІ Й УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

Заходом Окружного Комітету П. П. С. у Львові виголосив у салі технольоґічного інституту при вул. Булярда визначний польський публіцист, бувший міністер закордонних справ, п. Леон Васілевський, відчит на тему **„квестія народовосьцьова яко загаднене політичне"**.

Живемо в добі сильної боротьби між народами... зачав бесідник і потім у двогодинному докладі представив ґенезу цеї боротьби, відродження поодиноких народів, їх розвиток, становище соціялізму до цеї проблеми, аж до закінчення світової війни, яка одначе мимо великої популярности кличів про самоозначення народів, не зреалізувала їх вповні.

Повстає нова проблема національних меншин з трактатом про їх охорону. Одначе цей трактат і інституція Ліґи народів не мають впливу на долю меншин: одні держави (як чехи) дали своїм деяким меншинам (німцям) більше, як зобовязалися в цім трактаті, включно до високих шкіл (університет, політехніки), другі зовсім навпаки. **На Волині на приклад, говорив прелеґент, нема ні одної школи з мовою навчання місцевого населення.**

Дальше бесідник підчеркує великий зріст національного питання у народів, які досі виглядали на соціяльні нації: має Анґлія своїх валійців, Франція бретонців, і провансальців, Естонія катальонців, Бельгія флямандців... не говорячи вже про східну Европу, де національна проблема дуже сильно загострилася. На приклад: **в Советах по знищенні „буржуазного" націоналізму наростає дуже сильний націоналізм мас, який втискається** навіть в ряди комуністичної партії.

По таким довгім вступі (може аж надто довгім!) приступив бесідник до обговорення національного питання у Польщі. Є дві національні проблеми в Польщі:

1. народів екстериторіяльних (жиди, німці).

2. народів територіяльних (литовці, білорусини, українці). Відносно перших — то в гіршому положенні є жиди, **бо німецька меншина** — це по словам бесідника — **одинокий нарід упривілейований у Польщі.** Жидівська квестія дуже тяжка до розвязання; її можна розвязати лише в міжнародній політиці, творячи для жидів власну державу.

Переходячи до територіяльних меншин, бесідник зупинився коротко над литовським й білоруським народом („найтрагічніше положення"), а потім приступив **до найважнішої квестії, якою є українська меншина.** Тут бесідник зробив малий реґрес в минуле польсько-українські відносин, підчеркаючи дивне явище обопільної асиміляції: з української сторони всі вищі верстви полонізуються, зате польський хлоп, який пішов кольонізувати українські землі, втопився в українськім морі. А тих хлопів були міліони! Тому крім національного конфлікту повстає ще сильний конфлікт на соціяльнім тлі: „Антаґонізм русина до поляка — це (давніще) антаґонізм хлопа до пана!"

Дальше прелеґент розбиває ендецьку леґенду, мовляв, українців видумав граф Стадіон, **бо Австрія може більше попирала поляків, як українців.**

Переходячи до сучасної української проблеми, бесідник ділить її на чотири, чи радше пять відтинків. На жаль, про цей пятий (чи не лемківський?) здається з причини браку часу нічого не говорив. **Перший — це Полісся**, де немає ще національної свідомости ні української інтеліґенції, **другий — це Холмщина й Підляшшя**, де великі маси спольонізувалися, переходячи внаслідок переслідування царським режимом унії на латинський обряд — так, що тут лишилися ще лише малі українські оселі, **третій — це Волинь**, де вправді національна свідомість більша й більше інтеліґенції, як на Поліссі, але ще їй далеко до Східної Галичини й вкінці: **четвертий, осередок українського питання — це Східня Галичина**, де українці вже за Австрії мали 3 тисячі вселюдних шкіл, багато середніх і дванацять катедр у львівському університеті. **Це все вони в Польщі стратили.**

Бесідник переходить до української політики й стверджує продовж 15 літ **її шалену еволюцію**, просто не до порівнання: від самостійної держави, потім орієнтації на Антанту (до 1923 р.), на Совети (до 1929 р.), до орієнтації на Польщу!

„Ще недавно посол Левицький говорив у соймі, що українського питання в межах Польщі не можна розвязати, що українців ніколи не дасться погодити з поляками — а нині п. Целевич заявляє, що в інтересі українців, немениє як поляків, лежить, щоб Польща мала сильну армію й голосує за буджет".

Причини цього бачить прелеґент у внутрішній кризі, яку переживає українська політика, і закордонній політиці міністра Бека (союз з Німеччиною). Прелеґент радісно витає цей зворот української політики, одначе польська сторона мусить направду заспокоїти примітивні потреби українців, дати їм хоч те, що мали за Австрії; зрештою **Польща — каже прелеґент — досі не виконала відносно українців навіть принятих на себе обовязків міжнародніми договорами й внутрішніми законами** (соймові ухвали з 1922 р. про воєвідську самоуправу й створення українського університету).

Бесідник вірить, що перебудова суспільного устрою Польщі в напрямі демократії одинoко правильно розвяже національне питання. Тут як приклад дає Швайцарію й історію Швеції й Норвеґії. В Швайцарії в одній державі живе три національности, а Швеція й Норвеґія, які досі творили одну державу — прийшли до переконання, що краще поділитися мирним шляхом і жити як окремі держави.

Відчит був солідно опрацьований. Бачилося, що це говорив чоловік науки, знаменито познайомлений з темою, про яку говорив. Приявних поверх 100 осіб, і заступлена майже вся українська преса.

Слід пригадати, що демократична Польща була теж при владі, а й Васілевський був міністром...

(„Українські Вісти").

У вязниці.

Начальник: — Ви поводилися добре; може маєте якесь бажання?

Вязень: — Пане начальнику, я просив би, щоб мене перенесли до іншої келії. Оглядати що дня ті самі чотири стіни, це годі видержати!

Москаль і горівка.

— Неправдоюю є, що москалі все пють горівку. Вони пють її лише у двох випадках: як на столі є оселедець і як на столі нема оселедця.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВИРВАВСЯ ЯК ПИЛИП З КОНОПЕЛЬ, ЯК НЕ ЩО ІНШЕ...

У нас в Дітройті виходить тижневик „Новий Час", присвячений головно місцевим справам. Як знаємо, в Дітройті живе велика скількість поляків. Тут виходять польські ґазети, які часто пишуть про українські справи і живо слідять за тим, що пишеться по українських ґазетах, особливо, коли можуть у тих ґазетах вичитати щось таке, що вказує на резиґнацію українців на свою вільну державу і на згоду з Польщею в таким напрямі, що українські землі, що їх загарбала Польща, мають назавжди при ній остатись. Якби не те, яб не звертав ніякої уваги на статтю, яку поміщено в ч. 9 „Нового Часу" з 27 лютого ц. р. якийсь Іван Кузь, а яка затитулована: „Що нам остається до вибору". В тій статті автор дійшов до такого висновку, що тепер є таке міжнародне положення, що кожної хвилі може вибухнути війна на Сході й нам, українцям, треба **вибирати**, з ким іти: з Польщею чи з Советами, себто Москвою. Він каже таке:

Бути проти польсько-українського порозуміння — значить служити Советам. Не піти з Польщею — значить далі дивитися на брутальні насильства і голодове мордерство своїх братів у Советах.

Статтю ту закінчує цей автор так:

„Отже, коли хтобудь підводить голос протесту проти Польщі, то тимсамим доказує, що він є на службі тих, котрим польсько - українське зближення грозить катастрофою".

Прочитавши це, виринуло в мене відразу питання: А на чиїй службі є такий чоловік, що виписує того роду нісенітниці? Річ ясна, що й у нас в Дітройті нема таких відповідальних людей, щоб думали так, як цей автор. Увесь загал українців думає зовсім інакше. Ми, як і увесь свідомий український нарід, думаємо над тим, як нам зібрати наші сили докупи, щоб розрахуватись з обидвома історичними ворогами, між якими мусить прийти до конфлікту. Ми не хочемо ні одного з них попирати, як це бувало в історії, коли вони по війнах годилися між собою нашим коштом. Ми самі хочемо вже раз бути рішальним чинником, а ніколи ним не будемо, коли будемо оруддям у руках одного з них, чи в руках обидвох. Я підношу це тільки на те, щоб оттака баламута, яку поміщується в малій льокальній газеті, не дала польським ґазетам приводу думати, що американські українці „заломалися", що змінили своє відношення до Польщі, що попирають згоду з Польщею, що є проти протестів проти Польщі. Нічого подібного нема в Америці й нема між українцями в Дітройті. Ми підемо на згоду з Польщею, якщо вона забереться з українських земель і щиро й отверто визнасть право українського народу до своєї держави на своїх прадідних українських землях. Я тільки шкодую, що з нашого Дітройту виходять такі статті, що не приносять нам, як українцям-самостійникам і соборникам, честі, ні не виказують політичного розуму.

Союзовець.

ЩО ПИШУТЬ У ЛИСТАХ НАШИХ РІДНИХ СІЛ.

Гром. Іван Балабан з Аннолд, Па., одержав з села Дове, повіт Стрий, листа, якого надіслав нам до редакції. В листі читаємо між іншим таке:

В нас страшне безробіття, але тільки для українців. Поляки всюди дістають роботу, а ми ні. Як хто хоче дістати яку роботу, то мусить пристати до польських „стшельцуф". І то мусить робити за найменшу заплату. І довго не дадуть робити, щоб не доробився. Найгірше в нас тим, що є політично підозрілі. Роботи не дістануть ніде. Та хоч нас переслідують, але освіта в нас висока. Не бракує хруні, але ми вже до цього привикли. Вчора був Йордан. Дуже гарний. Була брама тріюмфальна з написом „Боже, Україну храни!" Сонце світило й було тепло як на весні. Священик говорить проповідь, а люди плачуть. І так ми розійшлися домів. Пополудні не було жадної забави. Не так, як бувало давніще, бо в Варшаві покінчився процес. Запав присуд і ми в цілім краю, де тільки живуть українці, не справляли забав, бо як нам гулят як 12 молодих людей позбавлено волі. Ми сумуємо, бо ми всі злучені як одна родина, а в тій родині бракує 12 осіб. Тим сумом доказуємо, що в народі живе один дух, та що цього духа ніхто не вбє.

ДО РОЗСУДКУ.

Я знаю, що я не повинен забирати місця в газеті на таку справу як „календарну". Але мушу звернути увагу на шкоду, яку завважую по громадах. Те, що одна громада перевела зміну календаря і святкувала Різдво по новому стилю, дало тільки притоку багатьом нашим неосвідомленим людям розпускати вісти про перехід на латинство, на польське і т. п. А це вносить заколот. І цілком непотрібний.

Я цілком не думаю вирішувати цеї справи. Тут в Америці є свобода і ми можемо собі свобідно зробити, що будемо вважати за відповідне. Нарід американський культурний і вирозумілий. Ніхто розумний тут не дивується, що живи держаться свого календаря. І ніхто не подивується, як ми будемо держатися свого старого календаря, якщо самі захочемо. В нас у майнах боси добре вже знають, коли наше Різдво. Вони самі це пригадують. І коли ми зголосили, що не прийдемо до роботи, то бос узяв це за цілком природну і зрозумілу річ. Але був цікавий випадок. Один большевик, родом з Великої України, сказав, що він не святкує, бо святкував латинське Різдво. Бос поглянув на нього, похитав головою і сказав: Коли так, то ти не любиш ні свого свята, ні чужого.

Я хочу тим сказати, що не треба цеї справи брати дуже гостро. І не треба так дуже своїм помітувати, бо ми можемо бути розумними і поступовими людьми, а Різдво святкувати по старому. Але можемо змінити інакше. Та хай це робить якась голова, якись провід еміґрації. Бо поспішаючи інакше, ми тільки вводимо анархію в наше життя в Америці.

Трофим Тренич,
Фреквил, Па.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

—o—

SPORT GEOGRAPHIC DIVISIONS.

Following are further Sport Division proclamations and tournament news for your scrapbook! The geographic subdivision of the States, as conceived by the Basketball Department of the Sport Division of the Ukrainian Youth's League of North America, is as follows, based on the proximity of the existing teams, their number, traveling convenience and density of the Ukrainian population:

Area One: Massachusetts, Connecticut and Rhode Island. **Area Two:** New Jersey, Long Island, New York City and Yonkers. **Area Three:** Eastern Pennsylvania, Eastern Maryland and Delaware. **Area Four:** Eastern Half of New York State. **Area Five:** Western Halves of Pennsylvania and New York, including northern West Virginia. **Area Six:** State of Ohio. **Area Seven:** Michigan. **Area Eight:** Illinois.

Other states and territories will be in time added to the above areas. At present, teams from other sections are not known to exist.

Areas One, Two, Three and Four, constitute the Eastern Half. Areas Five, Six, Seven and Eight, constitute the Western Half. The outstanding team from each of these areas will be named by the various District Leaders, whose names will soon appear in print. This will evolve as a result of competitive inter-Ukrainian series. The area representative team will have the right to enter in the inter-area elimination games to decide the Eastern and Western championships.

In the East, area champions play inter-area elimination games in two out of three. Area One opposes Area Four, and Area Two meets Area Three. Survivals meet in best two out of three for the Eastern title.

Likewise, inter-Ukrainian games, sponsored sectional Tournaments, Conferences or Leagues, will lead to the naming of the outstanding Western team. Chicago-Detroit game winners to engage against Ohio State Sport League winners. Western Pennsylvania and Western New York battle it out; the finalists to meet for the Western Half Championship.

There is a possibility of the East-West finalists meeting at some neutral floor for the national championship, in a two out of three game series. The success and realization of this depends entirely on the full and prompt cooperation of all team managers and Sport Division representatives.

The geographic line dividing the Eastern and Western Half, runs from Washington, D. C., directly Northward, parallel with the 77 degree meridian cutting across Pennsylvania and New York and terminating between Rochester and Auburn, New York.

ALEXANDER YAREMKO.
(Basketball Director)
641 N. 16th Street,
Philadelphia, Pa.

—o—

PASSAIC LIONS VICTORIOUS

The Ukrainian Lions Basketball Team which is located at Ukrainian National Home, in Passaic has been victorious for the 8th time this season. The Lions have defeated three out of four Ukrainian teams, all from Newark. The teams defeated were Club Ukraine, Ukrainian Sharp Shooters, and F. Pietrucha Ass'n. The Lions, however, lost to the Ukrainian Sitch, also of Newark.

On Sunday the Lions played the Pietrucha Ass'n at the Passaic Sokol Gym in a close fighting battle but the Lions came through with 28-25 decision. "Smithy" was high scorer for the Lions with 10 points and Hayowyk with 8 points. Fidili led the scoring for the Pietrucha's with 10 points.

If any Ukrainian team wishes to play the Ukrainian Lions please write as soon as possible because the Lions have a few open dates for Sunday afternoons. Write to:

A. J. KUCHKUDA,
237 Hope Avenue
Passaic, N. J.

—o—

ST. JOSAPHAT'S REVIVAL

It seems as though that verbal rubdown administered by a Mr. "T. O." of Rochester, N. Y., written in these columns about two months ago, lamenting the sudden death of St. Josaphat Ukrainian basketball activities, was the proper stimulant, for since then the boys have gone out and bagged eleven consecutive games. I might add that they have also won the first-half championship of the Jefferson New Era Basketball League by winning eight games in a row. This assures them of a play-off berth in the city finals that will be held in the latter part of March.

The Saints have also added to their list of victims the scalps of the Auburn and Syracuse Ukrainian teams.

Under the patient coaching of co-managers Vin Kowba and Terbuska, a team composed of last years reserves and a sprinkling of regulars has been moulded into what looks like one of the best teams to carry the St. Josaphat banner as yet.

Members of the squad are: Johnny Kyzynko, Pete Terbuska, Steve and Charlie Sorochtey, Mike Pilney, John Sorokti, Shorty Chuhay, Mike Sally, Bay Turula, and Duke Kowba. The first two have scored an average of twenty points per game between them. Both are tall and rangy and have plenty of good basketball in their system. Pete was formerly a member of the local crack Mechanics Institute Basketball Team.

The "St. Joe Ukes" will resume out-of-town rivalry when they entertain the "Auburn Ukes" at the Aljo Court on February 23.

STEPHEN JACULA.

—o—

WON SEVEN, NOT FOUR

In the Ukrainian Weekly of February 8th there appeared an article concerning the Detroit Ukrainian youth clubs. Evidently the writers, "Alexandria and I," are not members of Club Trident. They claim that its basketball team has won only four games out of six played, whereas we are still undefeated and have won seven straight games. However, we greatly appreciate having our club mentioned in the article.

If possible, I would like to have the names and addresses of the persons so that I may extend them an invitation to become members of the club.

STEPHEN DOBRYDEN.

"CHRISTMAS THE 7TH".

Christmas—The Birth of Christ. A word that stands for tradition and customs as old as the word itself.

We, American and foreign born Ukrainians, differ from most of the Christian world by observing Christmas on January 7 according to the Julian calendar while according to the Gregorian calendar this date would be December 25.

The Gregorian derives its name from Pope Gregory XIII, who in 1582 modified the then prevailing Julian calendar by adding ten days, although the present difference is thirteen days.

The Ukrainian Weekly of February 21, 1936, published Miss Mudrey's article, "We Want Christmas the 25th." I wish to express my opinion concerning the matter. Being an American-born Ukrainian and wholeheartedly interested in Ukrainian affairs, my strong belief is that it is not the duty or right of the one million Ukrainians living upon the North American continent to change or drift away from historical traditions and customs of the remaining 44 million Ukrainians.

The experiment recently tried by the people and Reverend Father of Detroit (observing of Ukrainian Christmas on the 25th) cannot be called a success. By going through with the experiment, they have proven to the serious-minded Ukrainians (of whom Miss Mudrey has such a low opinion) that there are as yet a few remaining black sheep of tne so-called Sirko's flock.

The article states the advantages of the 25th as "the cry of the peddler was not heard," "there was no rush to factories," etc. Are these advantages strong enough weapons to bring about the observance of Christmas on December 25? NO! The Poles have used stronger weapons to destroy the spirit that prevails in our people for a free Ukraine but have not succeeded.

The Poles themselves are a sufficient reason for the Ukrainians to adhere to the old customs and traditions and in this way prevent the assimilation of Ukrainians in Western Ukraine.

Perhaps one would ask why fear Poland in America and how would our adoption of the 25th bring about assimilation of the Ukrainians? We do not fear the Poles but we do fear the reflection our adoption of the Gregorian calendar would have upon the seven million Ukrainians in Western Ukraine. By the adoption we would place a very strong weapon into the hands of the Polish, perhaps even stronger than the "Moskofily" have with the Polish-Lemko reader (bukwar).

By writing this article, I do not ing or desire about any ill feelinf or desire to cast any reflections upon Miss Mudrey's or Miss Chopek's articles, but I do wish to put the Christmas question in a clearer light. My advice would be to let the question rest until Ukraine is freed of her oppressors.

Congratulations, Mr. Yaremko!

MICHAEL K. SKRABUT
535 Duss Avenue
Ambridge, Pa.

Український ґаз.

— Знаете, що українці мають свій ґаз; перед яким ніхто не в силі встоятися...

— Що ви кажете? Який ґаз?

— Кадило...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

КЛІВЛЕНД, О.

Пошанували патріотичну громадянку.

Дня 29. грудня 1935 р. відбулася в домі пані Марії Ольшаницької-Розоміло роковинна забава, підчас якої віддано пошану господині дому, що, як відомо, є вже довгими літами заступницею головного предсідника нашого У. Н. Союза, як теж довголітньою предсідницею в С. Н. З. П. Д. М., від. 112 У. Н. Союза. Всі ми добре знаємо, що пані Розоміло опинилася на своїм урядовім становищі в централі У. Н. Союза й у місцевім відділі тому, що ревно працювала для Союза й далі для нього щиро працює. Вона ніколи не відтягається від народньої роботи, ні не відмовляється зложити жертву на кожну народню потребу.

Приявні гості (члениці Союза Українок) не забули при забаві й за Рідний Край і на поклик п. О. Тулай перевела збірку п. Катерина Ділай, заступниця головної предсідниці Союза Українок Америки. Жертвували по $1: М. О. Розоміло, Анна Головчак; по 50 ц.: С. Тулай, К. Ґабрівська, К. Ділай, П. Різунь, К. Дичко, М. Кравчук, Е. Лялюк, О. Проць, Ю. Богус. Решта дрібними. Збірку вислано до краю через Обєднання.

К. Ділай.

Примір.

Донька до мами:

— Ви мене силуєте, мамо! Я хочу ще трохи подівувати!...

— Йди, дурна! Бери, що під рукою. Я також не перебирала.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(113)

„Чужинці — це варварські шпигуни", сказав Маседон. „Ти, Епіросе, збери відділ списарів та найди їх. Я змобілізую повну силу наших жовнірів, так, що ми зможемо задушити всяку варварську інвазію з зовнішнього світу".

Нечувана вістка рознеслася по селу блискавкою й умить нитка історії звязала цей народ з далекими віками Олександра Великого, коли ще перший Ніярх, основник цього дивного племени канаанітів, ішов зі славним подвижником.

Від того старинного Ніярха південні канааніти одідичили славні традиції Олександра, котрого приходу на землю вони дожидали й до цього часу, віруючи, що він прийде як Іскандер та поведе свої полки на нові побідні походи.

„Вертайся скоро зі шпигунами", Маседон приказав своєму поручникові Епіросові. „Як дістанемо інформацію про цих людей, ми вбємо чоловіків, а жінки зробимо своїми рабинями, як у славну давнину. Ексбадь каже мені, що вони виглядають дуже гарно".